

Karolina Hoły¹

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID: 0009-0006-5595-9683

Sprawozdanie z II Kongresu Bezpieczeństwa Dziedzictwa KOBED (Kraków, 2–5 czerwca 2024 r.)

W dniach 2–5 czerwca 2024 roku odbył się II Kongres Bezpieczeństwa Dziedzictwa: KOBED'24. Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym: Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej nadbrygadiera Mariusza Feltynowskiego, Marszałka Województwa Małopolskiego Łukasza Kmity, Prezydenta Miasta Krakowa Aleksandra Miszałskiego, Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej – Państwowego Instytutu Badawczego oraz Narodowego Instytutu Muzeów.

Organizatorami wydarzenia byli Instytut Bezpieczeństwa Dziedzictwa, Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, Miasto Gdynia i Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte, wraz z Partnerami, reprezentującymi najważniejsze instytucje w kraju oraz wspierającymi sponsorami.

Czterodniowy Kongres, rozpoczął się od wieczornej uroczystości wręczenia nagród Generalnego Konserwatora Zabytków i Instytutu Bezpieczeństwa „KOBEDIAN – Bezpieczny Zabytek”, które poprzedziły powitalne wystąpie-

---

¹ Karolina Hoły: Instytut Zarządzania i Spraw Społecznych, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, e-mail: karolina.holy@student.up.krakow.pl

nia dr hab. Andrzeja Betleja prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego – Dyrektora Zamku Królewskiego na Wawelu, Jerzego Zbiegienia – Miejskiego Konserwatora Zabytków w Krakowie, który zabrał głos w imieniu Prezydenta Miasta Krakowa, Jakuba Wiśniewskiego – Zastępcy Dyrektora Departamentu Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz dr Michała Laszczkowskiego – Dyrektora Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków.

Drugi i trzeci dzień kongresu odbył się w całości na terenie Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie i obfitował w szereg interesujących prezentacji, rozmów i warsztatów z szeroko pojętej tematyki bezpieczeństwa dziedzictwa. W każdą z dziesięciu sesji wykładowych, zaangażowani byli specjaliści z danej dziedziny, którzy w bardzo przystępny sposób przekazywali wiedzę i dzielili się swoimi spostrzeżeniami. Wśród zaproszonych gości nie zabrakło przedstawicieli: Ministerstwa, urzędów, muzeów, archiwów, konserwatorów zabytków, instytutów, naukowców, wykładowców uczelnianych, służb takich jak Policja, Państwowa Straż Pożarna, Ochrona Zamku Królewskiego, Wojsko oraz przedsiębiorstw prywatnych.

Trzeci dzień czerwca, a jednocześnie drugi dzień Kongresu, wypełniony był pięcioma sesjami, które przybliżyły jego tematykę. Na początku przedstawiona została rola samorządu w bezpieczeństwie i ochronie dziedzictwa. Kolejną sesję poświęcono wnioskowi i doświadczeniom płynącym z działań w Ukrainie, z których można czerpać nauki na przyszłość. Po przerwie, przedstawiciele muzeów lotnictwa ze świata, opowiedzieli o zabezpieczaniu muzealiów technicznych na wypadek wojny, a zaraz po nich przedstawiono szerzej aspekt przygotowania i organizacji ochrony przez instytucje kultury. Cały pierwszy dzień wykładów, zwieńczony został sesją poświęconą ochronie dóbr kultury w Siłach Zbrojnych oraz zaplanowaną wcześniej dyskusją. Równoległe do trwania sesji, można było wziąć udział w warsztatach z wykorzystaniem technologii VR, która coraz chętniej jest wykorzystywana w ćwiczeniach z zakresu bezpieczeństwa.

Trzeci dzień Kongresu, formą przypominał dzień poprzedni, natomiast poruszane podczas sesji tematy różniły się od poprzednich. Korzystając z historycznych doświadczeń, uczestnicy mogli dowiedzieć się w jaki sposób dzie-

dzictwo chronione było w ubiegłym wieku, co stanowiło płynne przejście do omawianych w kolejnym panelu – sposobów ochrony dzisiaj. W następnym wejściu, strażacy opisali swoje zaangażowanie w ochronę i ewakuację zabytków, a także zaprezentowali szybki wstęp do ćwiczeń, które odbyły się kolejnego dnia. Po krótkiej przerwie – prelegenci zwrócili uwagę na potrzebę przygotowania służb konserwatorskich do szybkich działań w sytuacji kryzysu, podsumowali działania w zakresie ochrony zabytków w latach ubiegłych i podkreślili rolę dokumentacji w tym zakresie oraz interdyscyplinarność całego tematu ochrony dóbr kultury. W ostatniej – dziesiątej sesji, występujący skupili się na przedstawianiu nowoczesnych rozwiązań i technologii, które mogą wspomóc i ulepszyć dotychczasowe rozwiązania z zakresu ochrony dziedzictwa kultury. Panel był idealnym zwieńczeniem dwudniowych obrad i pozostawił uczestników z informacjami o nowinkach, które mogą proponować, rozwijać i wykorzystywać w swoich miejscach pracy.

Na zakończenie wydarzenia, czwartego dnia – zorganizowane zostały ćwiczenia praktyczne na Zamku Królewskim na Wawelu, do których krótkie wprowadzenie odbyło się dnia poprzedniego.

Z Baszty Sandomierskiej wydobywa się dym, kilka osób zostaje sprowadzonych w miejsce zbiórki. Rozlegają się syreny i po chwili przez bramę wjeżdżają pierwsze siły i środki. Strażacy rozwijają linię gaśniczą i neutralizują zagrożenie. Po przyjeździe kolejnych zastępów i specjalistycznego kontenera rozpoczyna się ewakuacja zabytków z zagrożonej wieży. Pracę strażaków przerywają krzyki i dźwięki strzałów. Z tłumu poszkodowanych wyłaniają się dwie postacie z zakrytymi twarzami i bronią, które zabierają zakładnika i oddają strzały ostrzegawcze w tłum. Na miejsce zadysponowana zostaje policja i oddziały specjalne.

Uczestnicy konferencji, mogli przyjrzeć się działaniom służb, podczas ewakuacji ludności oraz dóbr kultury z miejsca pożaru, a następnie połączonego z nim ataku terrorystycznego. Efekty dźwiękowe i wizualne pozwoliły poczuć obserwatorom realne zagrożenie, a profesjonalnym działaniom służb towarzyszyły komentarze ich przedstawicieli, którzy starali się jak najwierniej oddać słowami nie tylko to, co można było zobaczyć, ale też wytłumaczyć mechanizmy i stosowność konkretnych działań.

II. 1. Funkcjonariusze Wydziału Centrum Szkolenia Ochrony Ludności i Dóbr Kultury podczas bloku tematycznego podczas KOBED

Źródło: zdjęcie autora.

Po zakończeniu części praktycznej ćwiczeń, na spotkaniu na terenie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie – odbyło się krótkie omówienie, gdzie przedstawiciele służb podsumowali zgrabnie to, co obserwatorzy mogli zobaczyć na własne oczy i podkreślili jak ważna jest rola współpracy między wszystkimi zaangażowanymi w działania podmiotami. Na zakończenie Kongresu, Przewodnicząca komitetu organizacyjnego – dr Katarzyna Góralczyk pożegnała ciepło wszystkich zgromadzonych, zapraszając jednocześnie na kolejną edycję wydarzenia.

W tym miejscu warto podkreślić, że zaangażowani w to wydarzenie byli funkcjonariusze i pracownicy cywilni Wydziału Centrum Szkolenia Ochrony Ludności i Dóbr Kultury funkcjonującego w strukturach krakowskiej Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej. Wydział ten, jako jedyny w Polsce i Europie, specjalizuje się w szkoleniu ekspertów w zakresie ochrony

dziedzictwa kulturowego zarówno w czasie pokoju, jak i wojny. Podczas Kongresu zaprezentowano również prototypowy kontener do ewakuacji zabytków – innowacyjne rozwiązanie wspierające ochronę dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych.

II Kongres Bezpieczeństwa Dziedzictwa KOBED'24 nie tylko dostarczył uczestnikom cennej wiedzy i praktycznych doświadczeń, ale także umocnił współpracę między instytucjami i służbami odpowiedzialnymi za ochronę dziedzictwa.